

VIOLENȚA ȘCOLARĂ

Profesor Iuliana Rădoi

Școala „Liviu Rebreanu”, Mioveni, Argeș

În școală una dintre realitățile negate de multi dintre noi este violența pe care n-o putem neglija. Însă cel mai important este să găsim acele metode eficiente de combatere a violenței, de orice fel ar fi ea, pentru că altfel acest fenomen ia din ce în ce mai multă amploare și va fi greu de stăpânit în contextul societății actuale.

În cercetarea intitulată „*Violența în școală*” (lucrare realizată în 2006 de specialiști ai Institutului de Științe ale Educației și Ministerului Educației și Cercetării și publicată cu sprijinul financiar al Reprezentanței UNICEF în România), Aurora Liiceanu afirmă că „*în școli a existat întotdeauna violență. Violența în școli nu este un fenomen social cu totul nou. Totuși, acest fenomen este astăzi mai vizibil, în cea mai mare parte datorită mediei... Celor care consideră că violența școlară este un fenomen recent trebuie să li se amintească faptul că, în perspectiva istorică, școala a fost întotdeauna asociată cu violența. Istoria educației, a praxisului educațional – indiferent că vorbim despre spațiul privat al familiei sau de cel instituționalizat, al școlilor și internatelor – evidențiază acest lucru. Este un fapt recunoscut că, în vechea Europă, în școli domnea brutalitatea, o brutalitate tolerată, considerată necesară pentru disciplinarea elevilor, din antichitate și până în perioadele relativ recente.... Recentul interes pentru violența școlară are loc în contextul în care o schimbare profundă și continuă a avut loc în teoria și practica educațională. Violența împotriva copiilor nu mai este tolerată, iar faptul ca ea a existat în trecut nu justifică utilizarea ei în prezent... Astăzi, ochiul societății privește atent ceea ce altădată era netransparent și secret, în familie sau în spațiul închis al instituției școlare.*”

De câțiva ani se tot vehiculează concepte gen „școala prietenoasă”, „școala porților deschise”, „școala cu ferestrele deschise” și e normal ca dintr-o astfel de școală să răzbată spre exterior ecouri ale procesului ce are loc în interior, după cum e la fel de normal ca pe ușile și ferestrele deschise să intre cu ușurință dificultățile cu care se confruntă comunitatea/ societatea din care școala respectivă e parte integrantă. Din această listă fac parte și agresivitatea sau violența.

Violența în școală nu numai că există, dar parcă ia amploare pe zi ce trece, atingând rata cea mai înaltă la nivelul învățământului gimnazial și liceal.

Într-o lucrare despre, „*Violența în școală*”, specialiștii au optat pentru următoarea definiție operațională a violenței școlare: „*orice formă de manifestare a unor comportamente precum exprimare inadecvată sau jignitoare (poreclire, tachinare, ironizare, imitare, amenințare, hărțuire):*

- *bruscare, împingere, lovire, rănire;*
- *comportament care intră sub incidența legii (viol, consum/ comercializare de droguri, vandalism – provocare de stricăciuni cu bună știință, furt etc.);*
- *ofensă adusă statului/ autorității cadrului didactic (limbaj sau conduită irreverențioasă față de cadrul didactic etc.).*”

N. Vettenburg (1999) vorbește despre existența în școli a trei forme de violență școlară:

1. violența juvenilă normală;
2. violența socială, în care școala însăși este victima violenței manifestate în societate, la nivel general;
3. violența anti-școală (distrugerea bunurilor școlii, agresivitate și violență față de profesori).

Când asemănăm violența școlară cu un caleidoscop ne gândim nu numai la formele acesteia, ci și la sistemul de relații la nivelul cărora se manifestă. Astfel, se poate vorbi de acte de violență între: „În contextul cultural și politic european se acceptă și se promovează ideea că școala trebuie să i e un spațiu privilegiat, al securității, liber de conflicte și de manifestări ale violenței. Interesul și preocuparea față de violența școlară se află astăzi pe agenda politică a unor instituții și organisme naționale și internaționale, dar și în centrul atenției unor structuri ale societății civile și ale specialiștilor din domeniul universitar și academic. Faptul că multe școli se confruntă cu problema violenței este bine cunoscut la nivel global și național”.

Conferința Comisiei Europene de la Utrecht din 1997 a reprezentat momentul cel mai important în privința preocupării față de violența în școli. Odată ce experții au recunoscut importanța acestei probleme, mobilizarea și preocuparea față de violența în școli a devenit în mod constant un obiectiv politic la nivel național și internațional. Multe schimbări au urmat acestei conferințe:

- s-a acceptat o definiție mai largă a violenței, subliniindu-se necesitatea construirii unui corp de cunoștințe obiective privind acest fenomen;
- s-a considerat necesar a se da o mai mare atenție victimelor violenței, prin desfășurarea unor anchete pentru a se cunoaște percepția lor, efectele victimizării și rolul consilierii victimelor;
- s-a subliniat rolul parteneriatului și rețelelor în comunitățile locale în prevenirea violenței din școli și s-a subliniat importanța recunoașterii acestui rol de către cei implicați în educație;
- s-a evidențiat faptul că, în ultima decadă, violența în școli a căpătat o nouă dimensiune politică.

Toate aceste evenimente, împreună cu recomandările cu care s-au fi nalizat, au conturat ideea că violența reclamă din partea fi ecărui stat un răspuns politic energetic, exprimat prin:

- conceperea și realizarea unei politici globale și coordonate de luptă împotriva violenței cotidiene, în general, și împotriva celei școlare, în special;
- elaborarea principalelor elemente privind activitățile prevăzute;
- desemnarea organismelor însărcinate cu coordonarea măsurilor și a comunicării la diferite niveluri;
- descrierea metodelor care urmează a fi aplicate.

Consiliul Europei a recomandat câteva principii directe în confruntarea cu fenomenul violenței școlare:

- conceperea prevenirii violenței ca o dimensiune centrată pe educație în spiritul civismului democratic (toleranță și relații interculturale, egalitate între sexe, respectarea drepturilor omului, gestionarea pacifi stă a confl ictelor, valorizarea persoanei, a nonviolentei);
- considerarea tinerilor ca actori și parteneri cheie în orice acțiune desfășurată în această direcție;
- conceperea unor modalități de acțiune înainte ca faptele de violență să se declanșeze, avându-se în vedere sensibilizarea tuturor actorilor implicați și prevenirea timpurie a violenței;
- prevederea unor modalități de reacție rapide și echilibrate în cazul declanșării faptelor de violență;
- conștientizarea necesității de acțiune la toți actorii implicați și întărirea mobilizării acestora;
- promovarea dezvoltării de schimburi, dialoguri la toate nivelurile în cadrul comunității;
- acordarea priorității în ceea ce privește protecția și îngrijirea victimelor;
- susținerea familiilor în ceea ce privește exercitarea rolului lor educativ.

Chiar dacă există deja principii și recomandări privind combaterea violenței școlare, acestea nu pot fi aplicate decât într-o manieră suplă, întrucât statele europene au particularități în ceea ce privește cadrul juridic și instituțional menit a se implica în această luptă.” (Ilie-Bologa, *Violența în școală*)

BIBLIOGRAFIE

- www.educatiefărăviolenta.ro
- www.bullying-in-school.info
- Anderson, W., *Curs practic de încredere*, București, Editura Curtea Veche, 1999
- Fundația Copiii Noștri și UNICEF România, *Agresivitatea copiilor, Înjurături, lovituri, bătăi, Sugestii*
- *Pentru părinți și educatori*. Ulrich, L., (coord.), *Violența în școală. Metode de intervenție. Ghid de bune practici*, Programul Matra
- KAP al Ambasadei Regatului Țărilor de Jos, Editura Atelier Didactic, București, 2007